

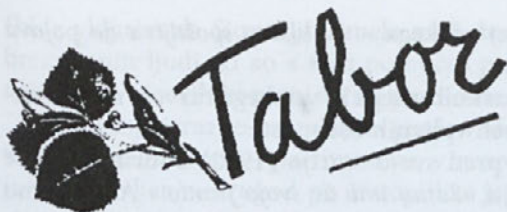
Tabor

DOMOBRANEC NA LJUBLJANSKEM
GRADU V JUTRO KLIČE »ZBOR«.

TABOR
10-12 • 2008

VSEBINA

Država neprisebnih državljanov – Jože goršič	97
Voščilnica – Zveza in Korzorcij glasila Tabor	99
Teharje, sodni zaostanek posebne vrste – Mojca Grušovnik	100
Umor Mavsarjeve družine – sin Jože	100
Šef ovaduhov proti ovaduštvu – po Bogomirju Štefaniču ml.	102
Domobranska proslava na Orlovem vrhu – Cleveland	105
Žalostni spomin na Kočevski Rog – Polde Omahen.....	107
Domobranska komemoracija v Midlandu – dr. Peter Urbanc	107
Spominska proslava v Milwaukee	110
Vrnitev v rodno grudo – Prekmurje po 60. letih	111
Zadnji domobranski juriš – Korošec	116
Spomini – V. Dolenjc	118
Po 66. letih... ..	119
Da ne pozabimo	122
Teharski otroci	127
Zlata analiza – Korošec	133
Tri za lahko noč	143
Darovali so	144

Svobodni sveta
združite se!
Za Boga,
Narod, Domovino!

Oktober–December 2008 • Ljubljana

DRŽAVA NEPRISEBNIH DRŽAVLJANOV

Katoliški tednik Čikaške škofije (17. feb. 2008) je objavil razglabljanje knezoškofa in kardinala Francisa Georgea, o »*postu kot pripravi na dobro smrt*, ki ga kardinal zaključuje z ugotovitvijo, da *moralna resnica ne temelji na subjektivni vesti, temveč na priznanju objektivne moralne resnice, ki veže vsakogar, saj samo tako moremo skupaj živeti ter drug drugemu pomagati tudi in prav umreti.*

V luči te kardinalove objektivne moralne resnice sem primerjal moralno stanje slovenskih državljanov.

Škof Curtis (sin slovenske matere, ki je prišla v Ameriko leta 1912) je prvič obiskal Slovenijo 1955. O vtisih svojega drugega obiska leta 2007 pravi:

»Vidno je, da se Cerkev trudi, da bi znova pridobila podporo tradicionalnih katoličanov, mnogih med njimi versko nepoučenih in cerkveno nesodelujočih. Moji prijatelji v Sloveniji menijo, da bi lahko imeli bolj pravično družbo, ki bi bila bolj mirna in manj sprta, če bi bili politični voditelji manj protiversko razpoloženi.

Vse preveč je ljudi, ki sploh ne razumejo poslanstva Cerkve, čeprav se štejejo za katoličane«

Škof ob tem poudarja pomanjkanje zavzetosti Slovencev za objektivno resnico mnogih Slovencev.

Tudi pisatelja Rebula v svojem članku piše o razvoju slovenske kulture in prihaja do zaključka, da je kljub revni duhovni potenci in svobodomiselstvu različnih kulturnikov, ki jih našteva naša kulturna

zgodovina-kolikor je v njej velikega – »v bistvu spoštljiva do pojava krščanstva in Cerkve«.

V tem kratkem povzetku kulturnega in verskega razvoja na Slovenskem Rebula ne omenja treh vplivnih osebnosti:

- 1) Škofa Jegliča, ki je pred svojo smrtjo (1932) bodril Slovence naj bodo budni, kajti »Satan ima že svojo fronto.« Ali je samo naključje, da se je tekom naslednjega desetletja pojavila *protiimperialistična* fronta, ki se je prelevila v *lažno osvobodilno fronto* (OF)?
- 2) Dr. Antona Korošca, voditelja najmočnejše slovenske stranke, ki je naročal rojakom, naj se v težkih časih, ki so pred durmi, zatekajo pod varstvo Marije Pomagaj, Kraljice Slovencev.
- 3) Škofa Rožmana, koroškega rojaka, ki se je živo zavedal nevarnosti materialističnih gibanj: nemškega nacional-socializma in internacionalnega komunizma. Ob škofovskem posvečenju in prevzemu vodstva Ljubljanske škofije (1930) si je izbral preroško geslo: *Crucis pondus et premium – Križa teža in plačilo*.

Ob branju pisateljevega članka sem se spomnil svojega prvega obiska, morišča pod Krenom v Kočevskem rogu leta 1965. Spremljevalec, ki me je vodil k temu breznu, se je začudil, ko je videl jamo prekrito s svežim belim kamenjem, tako da kosti ni bilo več videti; obseg jame pa je bil močno povečan zaradi miniranja njenih robov.

V času »spravne slovesnosti« v Rogu leta 1990 je stala ob tem breznu lesena tabla, z vžganim napisom: »Prišel je Satan u Rog, napravil strašen je zločin... usmil se mrtvih, lubi Bog.«

Fizičnih oseb, odgovornih za strašno morijo na tem kraju, avtor tega napisa namenoma ni identificiral.

Na koncu članka Rebula vpraša: »Kdaj se bo ta boj na Slovenskem nehal?« in odgovori: »Takrat kot povsod; na sodni dan.« S tem odgovorom hoče pisatelj izenačiti stanje v Sloveniji z drugimi deželami sveta, kar pa je v protislovju z njegovo trditvijo, da je za slovenskega hudiča »značilna neevropska, provincialna zagamanost« torej je bil slovenski hudič mentalno in krajevno omejen.

Rebula zamolči, da je med evropskimi državami samo Jugoslavija

(ki je vključevala Slovenijo) imela med drugo svetovno vojno dovolj brezvestnih ljudi, ki so s tujo pomočjo pobili preko 80 tisoč svojih rojakov in spravili komunistično partijo na oblast.

Današnja izrazito protiverska gonja v Sloveniji ima svoje korenine v Osvobodilni fronti - partizanstvu; v nasprotju z izločanjem vere iz javnega življenja, drugod po Evropi kar je odraz sodobnega sekularizma.

Slovenska družba je daleč od objektivne moralne resnice; na videz je arogantna, brez prave sproščenosti in samozavesti. Rezultat volitev predsednika države in zadnje drž. zbornice volitve to potrjujejo, saj je večina glasovala za zastopnike arogantnih strank, ki še vedno slavijo komunistične zvodnike kot osvoboditelje slovenskega naroda.

Slovenci bomo postali vzorni državljani, ko se bomo zavedli da je desetisoče naših rojakov darovalo svoja življenja za obrambo krščanske civilizacije.

Takrat bo beseda *partizan* v slovenskem besednjaku pomenila podlež.

Jože Goršič

*Vsem naročnikom in prijateljem doma
in po širnem svetu,
v našem nenehnem boju za*

Boga – narod – domovino

*naj nam novorojeno božje dete nakloni zdravja, dobre
volje in vztrajnosti v našem pričevanju vse resnice
pretekle komunistične revolucije, da bo končno novo
leto 2009 srečnejše v miru in medsebojni strpnosti.*

Zveza in Konzorcij glasila Tabor

TEHARJE, SODNI ZAOSTANEK POSEBNE VRSTE

V nedeljo 7. oktobra t. l. je bila v spominskem parku vsakoletna spominska komemoracija za žrtve povojnih pobojev, ki jo je vodil celjski škof Anton Stres. V homiliji je škof poudaril:

»V našo deželo se je spet vrnila jesen in mi smo ponovno zbrani na enem najbolj žalostnih krajev naše domovine, kjer je bilo tisoče slovenskih fantov, deklet žena, otrok in dojenčkov brutalno pomorjenih, tisoče pa odpeljanih v hrastniška in druga morišča.

Na smrt niso bili obsojeni zaradi ugotovljene krivde (otroci in dojenčki!), ampak kjer so bili ali pa bi samo utegnili biti drugačnega prepričanja kot njihovi rablji.

Teharje prav nič ne zaostaja za drugimi svetovnimi znanimi taborišči smrti, ki jih žal ni nikoli zmanjkalo.«

Škof je opozoril, *»da spomenik, ki je bil pred leti postavljen na trpeče in pomorjene ni dovolj.*

Če hočemo obveljati za moralni narod in pravno državo, ne more biti več dvoma o tem ali se je tukaj zgodil zločin ali ne. Tudi ne o tem, kdo je za ta zločin odgovoren.

Ne more biti nobenega političnega ali kakšnega drugega opravičila za strahotno barbarsko dejanje. Tudi ne more biti zločinov brez zločincev. Tukaj gre za sodni zaostanek posebne vrste.

Teharske in druga žrtve pobojev trkajo na vrata naših ustanov za varstvo pravičnosti in čakajo za besedo o njihovi nedolžnosti ter na povrnitev dobrega imena kot nemočna vdova v evangeliju, ki smo mu prisluhnili,« je poudaril celjski škof Stres množici, ki se je zbrala iz vse Slovenije.

UMOR MAVSARJEVE DRUŽINE

Med najbolj tragične žrtve komunistične morije sodi deset članov Mavsarjeve družine iz Praproč pri Šentrupertu.

Dne 27. decembra 1942 so partizani na pogorišču gradu Dob ubili očeta Jožeta Mavsarja, šentruperskega župana, ženo Terezijo Mavsar,

oče Jožef

mati Terezija

Darko

Vilko

Ciril

Dolfi

Marija

Peter

Stanko

sinove Darka, Petra, Stanka in Cirila, ki so ga prisilili, da jim je gnal živino iz gradu Dob, potem pa so ga umorili ter hčerko Marijo, staro 16 let.

Osmi žrtev je bil sin Vilko, ki ga je partizan ustrelil na cesti blizu Šentruperta, deveti sin Dolfi, ustreljen skozi lino v utrdbi vaške straže v Šentrupertu, deseti žrtev pa je bil sin Pavel, vrnjen iz Vetrinja in bil umorjen v Kočevskem Rogu.

Morijo sta preživela dva brata: Jože, župnik in generalni vikar za Heleno, Montana, ZDA in Franc, ki živi v Clevelandu in ki je izpričal »da so bili odgovorni morilci naše družine: Fonzi Simončič, Milan Tominc, T. Zgonc ter Vasja in Mikec iz Šentruperske fare.«

Predno so jih pomorili, je prišel v grad Dob enonogi invalid, komunist Jerman, ki je ukazal, da vso družino pomorijo, kar se je tudi zgodilo.

Za ta morilski ukaz je bil nagrajen po vojni: dobil je vse naše posestvo. Ne vem, če ga še uživa?

Sin Jože, župnik in generalni vikar za Montano, SDA

V PREMISLEK

Po Bogomirju Štefaniču ml.

ŠEF OVADUHOV PROTI OVADUŠTVU

»Vodenje sedanje vlade je izrazito avtorsko. Poleg tega je njena glavna slabost, da je v veliki meri razkrojila vrednote.

Etično načelo je: ne stori drugemu, kar ne želiš, da drugi tebi storijo.

Taka vrednota, na primer, postaja ovaduštvo. Obstajajo tajne številke, na katere sporočaš, kaj počnejo sodržavljani. Anonimke so postale vodilo za konkretno ukrepanje organov pregona, laž in poseganje v zasebnost sta pri arogantni politiki dobili skoraj domovinsko pravico.«

Te besede je za Tednik izrekel nekdanji predsednik države Milan Kučan. In z njimi, kot je ugotovil tudi kolumnist dr. Bernard Nežmah, izenačil vodenje sodobne Slovenije s sistemom Udbe, ki je ustrahovala nekdanjo Jugoslavijo.

Pri primerjavah je marsikomu marsikaj dovoljeno. Pa vendar lahko rečemo, da si je nekdanji predsednik dovolil preveč, da bi ostal v mejah vsaj minimalno dobrega okusa.

Ko človek, ki je bil denimo, kot predsednik nekdanje komunistične skupščine podpisnik zakona o slovenskem tajnem uradnem listu ali pa kot šef partije tudi šef njene tajne politične policije – torej šef poklicnih ovaduhov – začne tarnati nad nedopustnostjo tajnih števil in ovaduštva kot vrednote, je tako, kot bi z rafali streljal v lastno koleno.

Ovaduštvo je bilo temeljna »vrlina«, s katero so od nekdanje ljudje prihajali na vrh partijske piramide. Spomnimo se samo na to, kako je partijski šef postal Josip Broz, o čemer v knjigi *Titova skrivnostna leta v Moskvi (1935-1940)* piše Silvin Eiletz.

Sistem, ki ga je vzpostavila komunistična ideologija, preverljivo ni slonel na državljanskem pogumu, kot danes oznanja nekdanji predsednik, temveč na strahopetnosti anonimnežev, ki so oprezali za drugimi in na tajne naslove sporočali, kaj in kje kdo počne, kar bi utegnilo rušiti njihov totalitarni red.

Sredi osemdesetih let je izšel znameniti priročnik za delo milice, ki na dolgo in široko govori predvsem o notranjih sovražnikih, med katerimi zavzema posebno mesto prav katoliška Cerkev. Naloge, ki jih v zvezi s Cerkvijo ta priročnik nalaga milici so:

Milice morajo imeti nadzor nad duhovniki ter vidnimi laičnimi aktivisti. Milica mora pridobivati vire, s katerimi si zagotovi pregled nad škodljivo dejavnostjo klera in laičnih aktivistov.

Milica mora spremljati večje cerkvene prireditve, romanja doma in v tujino, proslave in nabiralne akcije, nadzirati širjenje vpliva med dijake in študente z raznimi seminarji, srečanji, predavanji, ki imajo na programu posvetno tematiko.

Če danes morebiti res še cveti ovaduštvo, cveti zato, ker so ga temeljito zasejali, gnojili in zalivali ljudje Kučanovega političnega kova.

Teharje, sodni zaostanek ...

Zbogom brat

DOMOBRANSKA PROSLAVA NA ORLOVEM VRHU - CLEVELAND 17. junija 2008

Malo nas je skrbelo, kakšno bo vreme za našo vsakoletno prireditev.

Hvala Bogu, da so se težki oblaki razpršili in sonce je korajžno obsijalo trato in drevje na slovenski Pristavi v Genevi.

Slovenske in ameriške zastave so slovesno plapolale v vetru, ko sta Milan Dular in Tone Strle nesla lep venec v čast našim mučencem k spomeniku vojnih in povojnih žrtev zločinskega komunizma.

Ob straneh sta spremljali spomenik s cvetjem ovenčani sliki pokojnih škofa dr. Gregorija Rožmana in generala Leona Rupnika.

Ob navzočnosti množice, ki je prišla od blizu in daleč, je v svečani tišini spregovoril predsednik Filip Oreh. Vse navzoče je toplo pozdravil in se jim zahvalil za spoštovanje in zvestobo našim nepozabnim junakom.

Prišli so prijatelji iz Clevelanda in okolice, Columbusa, New Yorka, Kanade.

Predsednik Filip nas je spomnil zakaj se zbiramo tu leto za letom. Veže nas neizgovorjena beseda zvestobe našim dragim bratom, očetom, bratrancem, sosedom, prijateljem; pa dekletom, materam, ženam, otrokom in vsem žrtvam divjanja, propadlega komunizma.

Naši mučenci še vedno počivajo v grapah, breznihi, gozdovih, obcestnih jarkih in kotanjah – brez križa in napisa.

Naj počivajo kjerkoli, za nas in naše potomce, niso in ne bodo nikoli pozabljeni! Njihov spomin živi v naših srcih, vsa naša bit živi nenehno z našimi junaki! V naših molitvah smo z njimi!

Bog jim daj večni mir in pokoj.

Gospa Maruša Pogačnik je dovršeno recitirala pesnitev »Žalostni spomin na Kočevski Rog,« ki jo je spesnil prijatelj Polde Omahen, (katero prilagamo).

Rev. Franci Kosem je daroval spominsko mašo. V homiliji je počastil naše mučence, spomnil pa se je tudi vseh naših živih očetov, ki so ta dan praznovali ameriški »Očetovski dan.« V prošnjah smo vključili vse naše bolnike, posebno bivšega predsednika Milana Zajca.

Priljubljena pesem »Marija skoz življenje« je zadonela iz naših src po maši. Proslavo pa smo zaključili z himno »Oče, mati, bratje in sestre.«

V krasni, prenovljeni Pristavski dvorani so nas čakale Kuharica Sophia Mazi in pomočnice z dobrim okusnim kosilom in sladkim pecivom. Tudi za dobro kapljico je bil poskrbljeno.

Ljudje so še dolgo kramljali v prijetni družbi prijateljev in znancev.

Lepo, zares prijetno in lepo je bilo.

M. D.

Polde Omahen

Žalostni spomin na Kočevski Rog

V Kočevskem Rogu skale groba...

Mati išče sina svojga.

Našla je - na skale pokleknila,

Vsa solzna, globoko je dahnila:

O moj sinko, radost moja

kje zdaj počiva mladost tvoja?

Iz groba se beseda oglasila:

Ne jokaj, mati moja mila!

Težka mi je solza tvoja,

težja kot krvava zemlja moja.

Ne jokaj, mati, saj tu nisem sam

tisoče prijateljev okoli sebe imam.

Dr. Peter Urbanc

DOMOBRANSKA KOMEMORACIJA V MIDLANDU - KANADA

Kakor vsako leto, smo tudi letos počastili spomin na naše drage, ki so šli v pomladi leta 1945 skozi nečloveška mučenja in grozno smrt, zato ker so bili zvesti veri svojih očetov in narodu, katerega so branili pred podivjanimi proletarci.

Zbrali smo se ob velikem številu Slovencev na svetem kraju ob grobovih kanadskih mučencev v Midlandu.

Priobčujemo zanimiv govor prijatelja dr. Petra Urbanca, s katerim je nam je osvetlil tisto našo težko dobo.

Prisrčna hvala za Vašo prisotnost. Po desetletjih ostajate zvesti spominu domobrancev in vseh, ki so v naši dragi domovini trpeli in dotrpeli v letih 1941/45.

Velika tragična usoda kaže na krivdo KOMUNISTIČNE REVOLUCIJE z VOS-om UDBO, KNOJ-em, OF, TERENCEI in stotine partizanov, zvesti revoluciji ki so neprimerno bolj krivi in odgovorni za našo slovensko tragedijo, kot vsi trije okupatorji skupaj.

Blatenje dobrega imena domobrancev in vseh protikomunistov, nasproti »junaški borbi partizanov«, ki ni bilo nič drugega kot kruta zločinska REVOLUCIJA, je zlagano v celoti.

Resnica, da so se domobranci, četniki, vaške straže in civilna opozicija borili v nujni, legitimni, stokrat upravičeni samoobrambi za življenje, pred divjanjem komunistov, postaja vedno bolj očitvidna in dokazana. Šlo je izključno za reševanje življenj tisočev in narodne imovine.

Od pamtiveka je poznana naravna pravica samoobrambe.

Od okupacije naše domovine aprila leta 1941 pa do Hitlerjevega napada na sovjetsko zvezo 22. junija, istega leta so partizani sodelovali z nacisti. Pripenjali so si kljukaste križe na rokave in dvigali desnice, v heil - kolaboracionisti!! Šele ko jih je Stalin po 22. juniju pozval v pomoč, so se obrnili v smrt fašizmu - v drugo kolaboracijo!! vedno pa v narodno izdajstvo!!

V Sloveniji še vedno slavijo dan upora dne 27 aprila, kar je lažno. Upora ni bilo! Šele pozneje dne 22. junija so pozvali partizane v obrambo napadene Sovjetske zveze - ne Slovenije ali Jugoslavije!

Kaj demokratska Slovenija pričakuje od slovenske vlade?

Izkopati žrtve komunizma in jih položiti v primeren grob. To še posebej velja za taborišče v Teharjah, ki je po odstotku podobno nemškemu Auschwitzu, po mučenju pa nedvomno najhujše taborišče v Evropi.

Izkopati in identificirati domobranske podoficirje in oficirje ki so viseli z glavo navzdol v bunkerju, z izrezano zvezdo, srpom in kladivom na licih in čelu.

Izkopati in identificirati skupino duhovnikov in semeniščnikov. Neke noči so iz barake izginili, nihče ni ostal pri življenju.

Izkopati 20 novorojenčkov, izpostavljenih na soncu, shiranih pred očmi mater. V Kanadi je živel domobranec, ki je pod prisego pričal, da jih je on in prijatelj moral zakopati v protitankovski jarek v taborišču Teharje.

Poisitati in predati sorodnikom zemeljske ostanke generala L. Rupnika, šefa policije dr. Hacina, dr. Ehrlicha, dr. M. Natlačena, ki so jih komunisti skrivno ponoči izkopali na Žalah in odvrgli Bog ve kam.

Razglasiti vse obsodbe »ljudskih« in vojaških sodišč za neveljavne.

Končno beseda našim mučencem:

ZA VEDNO STE POSTALI ČASTNI DEL NAŠE ŽALOSTNE A JU-
NAŠKE SLOVENSKE ZGODOVINE!

SPOMINSKA PROSLAVA V MILWAUKEE

Bil je lep sončen dan, ki je privabil v Triglav park, poleg vednih obiskovalcev tudi več naših gostov, zvestih prijateljev iz Chicaga.

Sveto mašo je letos daroval upokojeni gospod župnik Joe Cunningham, ker je bil naš gospod župnik Gregor Goršič zadržan na svoji župniji.

Pri sveti maši smo se pri prošnjah spomnili umrlih članic in članov našega društva Triglav in vseh protikomunističnih žrtev v času nasilja in grozot revolucije v Sloveniji.

Sledil je kratek program, ki je bil namenjen materam ugrabljenim otrokom v Teharjah.

O teh tragičnih dogodkih nam skoraj vsem ni bilo nič znanega, zato o tem na nobeni proslavi ni bilo spomina o teh naših ubogih otrocih.

Naša članica Ana Sagadin je po knjigi »Ukradeno otroštvo«, ki jo je napisal takrat 13 letni Ivan Ott, eden od teh otrok-sirot, ki ga je naredila televizija Ljubljana, je na kratko napisala vsebino o nečloveškem postopanju s temi brezpravnimi sirotami, katerih upravnica, mučiteljica in utelešen strah je bila zločinka »Črna vdova.

Sledila je recitacija »Domobranec«, primerna za naš spominski dan, katero je odlično podal Jože Rus.

Za zaključek proslave pa smo zapeli vedno lepo himno »Oče mati, bratje in sestre«.

Sledilo je dobro, okusno kosilo in ljudje se kar niso mogli raziti. To srečanje v prosti naravi je bilo po dolgi, hudi zimi in ljudje so imeli vsemogočih novic.

Posebno živahno pa je bilo na balinskem prostoru, kajti čikaški balinarji so neugnani. Bilo je že temno, ko so veseli in zadovoljni odhajali domov.

Ko je bilo v parku že vse pospravljeno in v redu je pa nastal hud vihar. Dež se je vlil kot za stavo.

Bili smo veseli in hvaležni Bogu, da je počakal z viharjem in dežjem, ko so bili že skoraj vsi gostje doma.

VRNITEV V RODNO GRUDO

Prekmurje po 60. letih

Veliko zdomcev in izseljencev se nikoli ne vrne, mnogo pa jih rodna zemlja neustavljivo pritegne. Svetel lik hrepenenja po domovini in

domu je Rozalija Vargazon iz Pristave, kjer so jo še napol otroka pred 60 leti izgnali v Avstrijo.

Četudi so staršem vzeli imetje in je deklica živel na tujem, ni pozabila svojega lepega Prekmurja ob tromeji. Stike je navezovala s stricem in teto, ki sta živel v Pristavi v 200 let stari razpadajoči cimprači dedka in babice. Prav ta cimprača je bila njena vez – stricu in teti je z denarjem pomagala, da se ni razsula. Na krilih hrepenenj se je zdaj ta zavedna Slovenka vrnila k izvoru svojih korenin, kot se spomladi vrnejo prekmurske štoklje.

Rosalijina slovenska govorica je po 60 letih zdomstva še vedno lepo tekoča.

Čeprav so kruti časi podrli Vargazonovo vilo z mansardami, na nekdanji Vargazonovi posesti pa stojijo tuje hiše. Rozalija še vedno ne ve, zakaj so jo leta 1946 izselili. Zdaj se je vrnila, kajti vsak človek ima nekje svoje prave korenine, ki jih v svojem srcu nikoli ne pozabi in zanje tudi odpušča v božjem imenu...

Rozalijina rodna Pristava, ki jo je v času njenega otroštva Ščavnica pred regulacijo poplavljal z Muro vred, je strnjeno naselje ob Murici, nedaleč od madžarske meje, samo streljaj od mejnega Razkrižja in Štrigove. V času Rozikinega otroštva so kmetje tam sejali še ajdo in soržico. Nekoč so pridelovali tudi mak, zato ga imajo še zdaj v vaškem grbu. Po drugi svetovni vojni pa so v vasi zrasli veliki zadružni hlevi za molzne krave in plemensko govedo, gozdovi pa so postali zadružni. Ime vasi Pristava je nastalo iz pristana, saj so v 16. stoletju madžarski fevdalci potisnili Muro za dva kilometra na štajersko stran, odkoder se še zdaj vidi njena stara struga. Pozneje je tam vse do 19. stoletja cvetelo brodarstvo, dokler niso leta 1890 zgradili železniške proge Špilje-Radgona-Ljutomer.

Zakaj so vas ob novem letu izselili?

Nismo vedeli, zakaj. Po volitvah 11. januarja 1946, v hudi zimi, so se pripeljaki s tovarnjakom pred našo vilo. Niso navedli nobene obtožbe ali kakega drugega razloga in niso imeli sodnega naloga. Prišli so in rekli: »V petih minutah morate biti na tovarnjaku«.

Vsi smo morali na tovarnjak, tudi sestra Frida. Brata Hermana, ki je tedaj delal v rudniku v Rinčetovi Grapi, so pobrali spotoma v križišču. Odpeljali so nas v Ljutomer v sokolski dom. Babico, ki je imela tedaj 80 let, in deda, inženirja za mostove, so pustili v tej stari, s slamo kriti cimprači, v kateri sva sedaj.

Morda je izselitev povzročil kak sosed, ki mu je dišalo Vargazonovo imetje?

Imetje je bilo res lepo, a smo morali vse pustiti. Ničesar nismo smeli vzeti s seboj. Ne vem. Bili smo verni in pošteni, to jim je bilo v napotje. V začetku vojne sem bila še mladoletna, a pri nas se nihče ni ukvarjal s politiko. Bili smo zavedni Slovenci, toda za njih to ni bilo važno.

Morda pa sta imela oče in brat kakšne »medvojne grehe«?

Kot veliko mladeničev, so tudi mojega brata mobilizirali v nemško vojsko. Ko se je po osvoboditvi vračal prek Koroške v domovino, so mu na meji pobrali vse, kar je imel vrednega, vrnil se je brez vsega.

V rudniku je takoj dobil delo. Oče je bil prej nadzornik pri cestnem podjetju v Ljutomeru. Ob okupaciji pa so ga brez vprašanja prestavili na delovno mesto v Nemčijo.

Med vojno nisem bila vključena v nobeno organizacijo. Bila sem pri Rdečem križu. Bili smo žrtve čistega koristoljubja. Na tujem smo trpeli vse mogoča poniževanja. Ob selitvi so nam pobrali vse imetje, do zapestne ure. S solzami v očeh smo zapuščali dom in slovensko zemljo.

Kam so vas peljali iz Ljutomera?

Odpeljali so nas na kolodvor in z vlakom v Maribor, kjer so nas namestili v semenišču. Z nami so bili tudi ljudje iz Podgrada in Koga. Po enem tednu so nas natrpali po 45 v živinski vagon in nas peljali mimo Ormoža in Kotoribe na Madžarsko. Nismo vedeli kam nas peljejo. Nekdo je rekel, da nas bodo odpeljali v Rusijo. Bil je hud mraz in nekateri so na potu v mrazu, brez hrane in vode, umrli.

Preden so nas odpeljali v Avstrijo, so v vlaku ustrelili Američana, ker se je pritožil, da nam ne nudijo zdravniške pomoči. Po nekaj-

dnevnem čakanju v vlaku so nas odpeljali v Avstrijo, v Dunajsko Novo mesto in tam so nas izpustili.

So vam v Avstriji nudili zaščito?

Zaradi vojnega razdejanja je bilo v Avstriji težko preživeti tudi domačinom. Na Dunaju so bile različne cone: ruska, francoska angleška, ameriška.

Utrujeni, lačni smo poiskali zatočišče pri Karitasu na Pramnergasse v 9. Okrožju. Tam smo dobili kruh. Za nadaljnje preživetje se je moral vsakdo znajti, kakor se je vedel in znal.

Sestrična, medicinska sestra, je imela na Dunaju sorodnike. Peljala me je k družini dr. Werfla. Doktor je bil zajet v Rusiji, njegova žena pa je bila učiteljica pri Američanih. Vzeli so me za otroško varuško. Otrok, ki sem ga varovala ima danes že 60 let in je direktor banke. Še zdaj grem rada k Werflovim.

Ste bili pri njih v službi do upokojitve?

Ne. Hrepenela sem po domu, a se ni bilo mogoče vrniti. Sorodnica, ki je delala v Celovcu, me je našla prek Rdečega križa. Oče gospe Werflove, primarij, mi je napisal neke napotnice za zdravniške preglede, da sem lahko potovala v Celovec. Toda kmalu sem se vrnila na Dunaj, saj v Celovcu ni bilo mogoče preživeti.

Kako je bilo s sorodniki?

Mati je sčasoma dobila delo pri nekem odvetniku, tam je delala 25 let. Brat Herman je raznašal pisma, pozimi pa kuril peči. Jaz sem dobila delo šivilje, saj sem se izučila že v Ljutomeru.

Kako ste navezali stike z domovino?

Sčasoma mi je babica sporočila, naj se ne vračam, ker so se z našim imetjem zgodile strašne svari. Pozneje sem navezala stike s teto Lizo in stricem Gustelnom, ki sta živela v Pristavi 33, v tej cimprački, v kateri sta do smrti živela babica in dedek. Ded je umrl 1964. leta, babica nekaj pozneje.

Morala sem napisati mnogo prošenj na razne urade, preden sem lahko prišla v rojstni kraj na obisk. Veste, želja videti domači kraj, je bila silna. Najlepše doživetje je bilo, da sem lahko obiskala teto in strica.

Za enotedenski vizum sem morala plačati 80 šilingov.

V Sloveniji ste se soočili z novim svetom.

Bilo je osupljivo. V naši vili so stanovali drugi, sovražni ljudje. Našo zemljo so razdelili.

Na Dunaju ste našli redno zaposlitev; ali tudi moža?

Moja mladost je bila drugačna od mladosti današnje mladine. Stresi in potresi, ki sem jih doživljala tako zaradi ponižanja kot tudi v boju za preživetje, so bili prehudi, zato se nisem poročila. Ostala sem takorekoč nikogaršnji otrok, brez rodne domačije, brez svoje zemlje, brez domovine.

Bila sem končno zadovoljna že s tem, da sem končno dobila delo šivilje, do upokojitve. Tako sem se lahko preživljala. V poznejših letih sem posvojila siroto z otroško paralizo. Danes je tisti fant izučen finomehanik na Dunaju in ima dva sinova.

In mama?

V prometni nesreči na Dunaju jo je povozil avtomobil; zaradi hude možganske krvavitve je umrla.

Toda kljub hudim preizkušnjam niste ostali na tujem, ampak ste se vrnili v Slovenijo.

S srcem sem bila vedno v Sloveniji. Ni se dalo živeti brez misli na rojstni kraj.

Ali so vam v denacionalizacijskem postopku vrnili zemljo in imetje staršev?

Kaj pa naj bi vrnili? Vila se je podrla ali so jo podrli in ni je več. Kamen in opeko so uporabili drugi za svoje gradnje, na naši zemlji pa stojijo različne hiše. Ko so nas izselili, so v hišo vselili svoje ljudi, ki niso skrbeli za hišo. V streho je začelo zamakati in tako je začela hiša razpadati. Tudi hlevov ni več. Rekli so mi, da so jih zažgali otroci, pa ni bilo nikogar, ki bi gasil.

Ničesar mi niso vrnili. Jaz sem se vrnila v tetino in dedkovo cimpračo, ki sem jo vsa leta »kupovala«, ko sem pošiljala denar za vzdrževanje.

Po pet let dolgem denacionalizacijskem postopku, ki me je stal veliko živcev, časa in denarja sem dobila sedaj nekakšen

»tringeld« v obliki obveznic. Toda ni vse v materialnem bogastvu in denarju.

Kar čutim v sebi do domovine in doma, je močnejše kot denar in materialno bogastvo. Je varen občutek pripadnosti. V novi Sloveniji sem lahko spet to, kar sem vedno bila: Slovenka na slovenski zemlji.

Kako lahko o svojem težkem življenju govorite tako mirno?

Srečna sem, ker sem svobodna v svoji Pristavi. Moralo in moč mi daje vera!

Korošec

ZADNJI DOMOBRANSKI JURIŠ (konec)

Obstal sem na vogalu hiše in opazoval v jutranjem mraku, če so bo kaj zganilo. Vse je bilo mirno, skoraj skrivnostno.

Nalahno sem potrkal na okno, kjer je gorela lučka pred Marijo Pomagaj.

Moker do kože, v sami srajci, truden in sestradan do smrti, sem se nagnil k oknu in poklical: »Mama- - !«

Zdelo se mi je, da se je nekaj zganilo na postelji.

Potrkal sem znova: »Mama, jaz sem, Ivan!«

»Pridite jutri, podnevi, ponoči ne smemo odpirati,« se je oče s tresočim glasom odzval. Starši me niso mogli poznati po trdni veri, da smo na Koroškem.

Z zadnjimi močmi sem se uprl v okno, ki se je odprlo. Pognal sem se in skočil v sobo. Starša sta okamenela ob moji strašljivi prikazni.

»Ježš, Ivan, si res ti?« se je izvilo iz prestrašene, razočarane matere.

»Mama, lačen!« je bil moj pozdrav.

Po štirih mesecih skrivališč in pretresov, se mi je čudežno posrečilo prekoračiti slovensko-avstrijsko mejo. Že sem se veselil varne rešitve,

kar se je po polju pripeljal s kolesom avstrijski žandar in me povabil, da grem z njim.

Na avstrijski strani je bil namreč zaporni pas, kjer so lovili pribežnike iz Slovenije in jih nasilno vračali.

Ker sem se mu odločno uprl, je ustavil kolo, snel puško z rame in repetiral, da bi me ostrašil.

»Kar streljajte, če hočete, vendar z vami ne grem!« Postavil sem mali ročni kovček na tla in mu odločno zrl v oči.

»Ne bom streljal, vendar z menoj morate na komando! Je pribil z nogo.

»Ne grem! Razumete!« sem bil glasen.

Oziral se je po polju, da bi uzrl koga, ki bi mu pomagal. Pomoči mu ni bilo.

»Pa kam vendar greste?« je postajal umirjen

»Na obisk v Lipnico. Tam je v farovžu moj prijatelj, sem pojasnil žandarju.

»Also, gremo do farovža, bomo videli«, se je mož že umiril.

Na stopnišču župnišča je stal meni nepoznan župnik, ki je najbrže naju opazoval.

»O mein lieber Freund! Moj ljubi prijatelj!« je župnik razprostrl roki proti meni

»Ali ga poznate?« je bil žandar presenečen.

»Seveda, moj prijatelj je«

»Dobro, pustil ga bom tu in grem po informacijo na postajo.« In je odšel.

Dobri župnik mi je postregel s kosilom, za na pot pa mi je dal obilno malico.

»Pojdi ob gozdu, da te spet ne zasačijo! Prišel boš do neke podrtije, kjer se konča zaporni pas. Tam šele boš prost«

Hvaležno sem se poslovil od dobrega človeka, ki mi ga je Bog poslal. Pri porušenem mostu na Muri sem čakal na vlak, ki je prišel pod večer. Vstopil sem in se odpeljal v smeri Tirol – do Spittala, velikega begunskega taborišča, kjer je vsepovsod viselo perilo brezpravnih ljudi.

SPOMINI

Že prej sem si naredil načrt za pot, ki mi je bila nekoliko poznana: Kokrško sedlo, čez Dolge njive v Kamniško sedlo, nato po Logarski dolini do meje, ki sem jo nameraval prekoračiti severozahodno od Mežice.

Najnevarnejši kos poti se mi je zdel od Škofje Loke do Krvavca, to je prehod doline. Čevlje sem si navezal zadaj za pas in jo mahnil bos po cesti čez Rateče in Jeprco. V Smledniku sem šel čez most, cilj so bile Cerklje. Nekaj časa je šlo, potem pa sem se moral obuti, ker bos nisem več zdržal, silno so me boleli podplati. Pa tudi po cesti je bilo nevarno, druge poti pa nisem poznal.

Ubral sem jo naravnost preko polja, v smeri proti Krvavcu, čigar obris je bil dobro viden v zveznati noči.

Proti zgodnjemu jutru pa je nastopila gosta megla. Taval sem še kakšno uro, pa sem spoznal, da lahko zaidem v sovražnikovo zanko. V kritju gozda sem se ustavil in sklenil počakati dneva, ko se bom lahko usmeril po gorah. Bil sem Gorenjc, pa nisem poznal svoje pokrajine – žalostno in pozno spoznanje!

»O domovina, če nam Bog da dočakati svobodo, te bom vzljubil še bolj, ker te bom spoznal do zadnje naše vasi, do poslednjega tvojega griča in doline.

Proti jutru je začelo rostiti iz megle. Ker ni kazalo, da se bo zjasnilo, sem krenil počasi po mokrem gozdu, da bi prišel do roba, kjer bi se razgledal. Ustavljaj sem se ob deblih, premočen do kože, in poslušal. Nič sumljivega nisem čutil, le debele kaplje so pokale na gnijočem listju. Mokre hlače so se mi oprijemale kolen in z obrazom sem razdiral preprežene pajčevine. Po dolgem tavanju sem prišel do roba gozda in opazoval, če bo kdo prišel, da bi ga vprašal, kje sem.

Kmalu se je pojavil kmet s koso na rami. Že po pozdravu sem spoznal, da ni nevaren. Povedal mi je, da sva blizu Šenčurja, kamor je namenjen. Spremljal sem ga nekaj časa in se poslovil. Krenil sem spet v gozd in sledil cesti proti Cerkljam.

V gozdu sem srečal ljudi, katerih se ni dalo izogniti. Ni mi bilo prijetno, posebno z nekaterimi trdih obrazov, kaj če imajo orožje?

Hitro sem se jim izgubil izpred oči.

Med Cerkljami in Češnjevkom sem šel na polje in se plazil med njivami. Večkrat sem se pognal iz žita in tekal proti cesti. Ko pa sem od daleč ugledal partizane, hiteče s kolesi, dež jih je priganjal, sem se potuhnil v žitu in čakal, da so se oddaljili.

Potem sem se kot divji pognal čez cesto in bežal, da bi dosegel bližni hrib na koncu njiv. Pod gozdom je bil širok jarek, preko katerega sem se pognal, pa premalo; čofnil sem v sredo vode, da sem se spet namočil.

Nekje s polja se je utrgal klic...

PO 66. LETIH...

V četrtek 23. 10 2008 je bil pogreb Pogačnikove mame Marije v Dev. M. v Polju, katere ostanke so našli svojci v gozdu nad Podlipoglavsko dolino, kjer je bila mučena in ubita po partizanih.

Po vestnem pregledu DNK v Beogradu in v ZDA so strokovno potrdili da so ostanki pokojne Pogačnikve.

Žara z ostanki pokojne je bila na katafalku pred cerkvijo, kjer so jo pogrebci kropili. Po določeni uri je pevski moški zbor zapel žalostinko, domači župnik ob asistenci treh duhovnikov pa je opravil vstopne žalne molitve, nakar je sprevod z žaro krenil v cerkev, kjer je bila sveta maša za pokojnico. V homiliji je župnik nakazal tragedijo pokojnice, z ugrabitjo, mučenjem in ubojem v rokah komunistov. Pogrebni komemoraciji je prisostvovala velika skupina sorodnikov ki so prišli iz Clevelanda ZDA.

Po sveti maši sta se v cerkvi poslovila vnuka v imenu rodbine pokojne, Muši Pogačnik v slovenskem jeziku in njen bratranec Jean Pogačnik v angleščini.

Po žalostinki pevskega zbora se je razvil dolg pogreb na pokopališče Dev. M. v Polju.

Zdelo se je, da celo domači zvonovi jokajo za mučenico, katero je spremljalo veliko število prijateljev in znancev.

Po zaključku verskega obreda pred odprto jamo je spregovoril pokojnici v slovo dolgoletni prijatelj Korošec (govor objavljamo,)

Nato so svojci, iz ZDA, zapeli v slovo pokojni mami, za njimi pa je moški zbor zapel vedno lepo »K tebi želim moj Bog,« kar so poprijeli vsi pogrebci.

Ob poklonu zastavi v grob je bil zaključen žalostno-slovesni akt po 66. letih.

DRAGI NAVZOČI

Prav je, da si osvežimo spomin na dogodek preteklosti, ko so nekateri z nasiljem in umori hoteli zatreti narodnost in vero v naši deželi.

Bilo je pred 66 leti, 2. avgusta 1942.

Pogačnikova mama iz Zg. Kašlja je hotela na obisk k svojemu bolnemu očetu v bližnjo vas Zadvor. S seboj je vzela svoja otroka hčerko Minko in sina Vilija.

Prav takrat pa sta se odpravljali od doma tudi Angela Nemec in Terezija Osterc, tudi iz Zg. Kašlja. Šli sta z vozom v Podlipoglav v Dolenčev mlin. Povabili sta Pogačnikovo z otrokoma na voz.

Ni znano, zakaj mama z otrokoma ni izstopila v Zadvoru. Verjetno je tudi želela kupiti kaj hrane pri kmetih v Podlipoglavu.

Vedelo se je tudi, da partizani prodajajo na križišču poti v Šentpavel, meso zaplenjene živine.

Ko so opravili v mlinu in so se vračali, jih je še v Podlipoglavu ustavila partizanska straža in zahtevala, da se legitimirajo. Obe ženski sta pokazali neka dovoljenja za tako imenovano »osvobojeno ozemlje« Mama pa ni imela takega dovoljenja.

Partizanska straža je bila še uvidevna, vendar pa je naročila Pogačnikovi, da naslednjič zagotovo pride s potrdilom.

Že, ko so se oddaljili nekaj sto metrov, se je za njimi pripeljal partizan

Rado Trošt. Ustavil je voz in zahteval, da gre Pogačnikova z njim na zaslišanje, ostalim pa je velel naprej in rekel, da bo Pogačnikova prišla čez dan ali dva.

Jokajoča otroka sta ženski pripeljali domov. Pogačnikovo pa je partizan odvedel k Smrekarju v Sadinjo vas ter jo zaklenil v drvarnico.

V silnem joku je prosila partizana, da bi jo pusti domov k svojim otrokom, v odgovor pa je dobila psovke in zaničevanje.

Jokala je, silno je jokala in klicala na pomoč dobre ljudi, ki pa niso smeli slišati klicev. Prišlo je še nekaj partizanov, da vidijo ujetnico. Rogali so se ji in jo zaničevali.

Pogačnikova mama se je zgrudila v kot drvarnice in objemala svojega nerojenega otroka, ki ga je nosila pod srcem.

K njej so zaprli še Silvo Podbevšek, Frančiško Krmec, Filipa Bobnarja, vse iz D. M. iz Polja in Joškota Cankarja iz Sostrega.

Po »zaslišanju,« lažnih obtožbah in pretepanju po noči, so jih zjutraj odvedli v gozd Pugled nad Reškim Kovačem, ker so si morali sami izkopati jame. Po sadističnem mučenju udarcih in zaničevanju, so jih pobili s krampi in površno zasuli. Na grobove pa so zasadili smrekce, da bi tako zakrili svoj zločin. Toda vest, posebno o ugrabitvi se je pritajeno širila.

Draga svetniška mučenica Pogačnikova mama. Dolga je bila žalost svojcev iskanja po zaraščenem gozdu, hrepenenja, upanja in molitev in Bog je uslišal njih prošnje. – 66 let...

Vprašamo se danes. Kaj je bilo tako »zlobnega,« da so s Pogačnikovo postopali tako zverinsko?

Ali ti krvniki niso imeli matere?

Zakaj je morala mama prestati tako strašno smrt?

Bila je skrbna mati otrokom in zvesta žena svojemu možu, podžupanu D. M. iz Polja, Feliksu Pogačniku.

In zakaj je bil oče Feliks, prav tako mučen in umorjen v Šolskem lagerju pri Pancah?

Zato ker je bil, in z njim vsa družina, zaveden Slovenec in odločen Kristjan. Ni mogel služiti internacionalni ideologiji komunizma in sramotiti Boga!

Draga, dobra mama Pogačnikova. Odpočij se v posvečenem grobu pokopališča v D. M. v Polju, kamor so prišli z daljne Amerike in so ob tebi tvoji ljubljene otroci: Branko, Janez, pokojna Vili in Minka, vnuki in pravnuki ter sorodniki, katerim izrekam moje globoko sožalje.

Z Bogom! Draga dobra, nepozabna mama! Z Bogom in – Nasvidenje!

DA NE POZABIMO

Leto 1941:

6. marca so Nemčija, Italija in Madžarska napadle Jugoslavijo. Bombardiranje Domžal-radio postaje, Beograda, Splita.

Vesetje komunistov, Hitlerjevih prijateljev, da se je zrušil ta »jugoslovanski nestvor« (Kidrič)

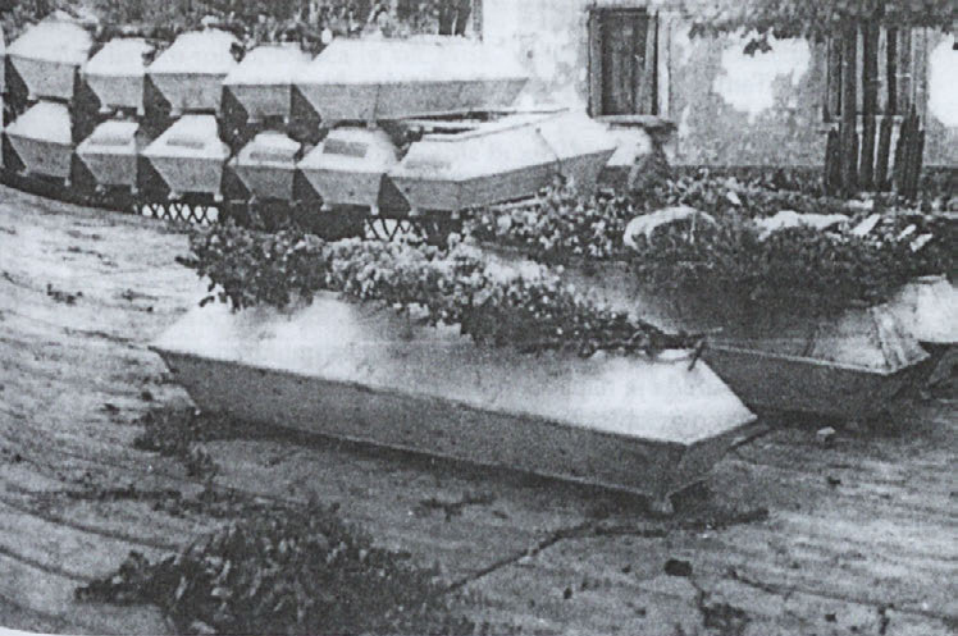
Komunisti Zadvara, Zaloga in Sostra, so šli nacistom naproti z rožami, pijačo, kljukastimi križi in prošnjo, da naj zasedejo tudi njih vasi. »Ne maramo Italijanov, ker ti imajo papeža!«

Podobno delegacijo je komunist Majcen vodil iz Šentrupertja.

17. maja je komunistična patrulja pod poveljstvom zločinca Mazovca ugrabila učiteljsčnika Janeza Pavčiča, telovadnega učitelja Milka Cankarja in tri Jakoše pod Sv. Urhom. Odvedli so jih na Polico, kjer so jih vso noč zasliševali in mučili. Naslednji dan pa so jih s krampi pobili in še žive zasuli. V bližnjem Kučmarjevem gozdu.

Istega dne je nastopila prva grupa četnikov – Nacionalna ilegala iz zbiralne baze v Bizoviku z nalogo borbe proti okupatorju in varstvo nezaščitenega prebivalstva.

25. maja so to grupo napadli partizani pri Vodicaх v Dobropolju, kar štejemo kot začetek državljanske vojne.

Komunistične žrtve izkopane v Jelendolu

15. junija se je prva skupina Nacionalne ilegale utaborila v Gorjancih. Po sestanku OF komisarjev in komandantov v Težki vodi pod Gorjanci, katerega sta se na povabilo udeležila tudi naš komandant Milan Kranjc in »politični komisar« Drago Tomažič

Na tem sestanku je skupina Nacionalne ilegale dobila naslov »Štajerski bataljon«.

Koncem junija so partizani množično morili v vaseh pod Gorjanci.

Leto 1943:

12. januarja postojanki Sostro in Bizovik odkrijeta skladišče v Pugledu pod Lipoglavom. V njem je bilo mnogo šivalnih strojev, radioaparator, električnega materiala, oblačil, posteljnine, kožuhov, prekajenega mesa, krompirja, riža, moke, vina in žganja.

Fantje so naložili dva zvrhana voza in odpeljali. Partizanov ni bilo

»doma.« Tam je bil le en prestrašen stražar, ki je prosil, če gre lahko s fanti.

V dneh 19. - 21. februarja so Gubčeva, Cankarjeva in Tomšičeva brigade napadle postojanko v Pleterjih. Fantje so prešli z odločnim jurišem v protinapad in partizane odbili. Zaradi srda in strahu je sovražnik ob umiku zažgal zadnji del samostana.

Med 6. - 9. aprilom so bili boji z Belokranjskim odredom. Partizanska divizija odreda je napadla postojanko Struge, ta pa je z izpadom, nadmočnega sovražnika prisilila k umiku.

Isti dan je Laški bataljon udaril od Lopate in v naskoku pregнал partizane iz vasi Hinje.

Novomeški bataljon pa je udaril v Podturnu na sovražnika in zlomil njegov močan odpor.

Rupnikov bataljon, ki je prihitel iz Kočevja, je udaril v umikajočo se glavnino, tako, da je bila zmeda popolna, partizani so begali na vse strani.

27. aprila je partizanski glavni štab pobegnil iz Bele Krajine v zaledje Gorskega Kotarja na Hrvaškem.

V začetku maja so Cankarjeva, Gubčeva in dve hrvaški brigadi napadle Mirno, Šentrupert in Mokronog. Po tehtnem načrtu in junaštvu naših borcev se je posrečilo udariti v glavnino in s tem sovražnika presenetiti. Na bojišču je pustil mnogo lahkega orožja, opreme in 68 mrtvih. 26 ujetnikov se je prostovoljno javilo, mnogo partizanov pa je pobegnilo.

V dneh od 17. - 18. maja je bil partizanski napad na postojanko Črna vas na Barju. Ko so partizani že mislili, da je napad uspel, so jih fantje nagnali z odločnim jurišem čez jarke.

16. junija je Višnjegorski bataljon napadel Cankarjevo in Šerčerjevo brigado na Polževem. Po kratki bitki sta bili brigadi razbiti. Zaplenjena

sta bila dva minometalca in več pušk. Veliko prisilnih mobilizirancev je bilo osvobojenih.

23. junija je bilo uspešno čiščenje Bizoviške, D. M. Poljske in Urhovsky postojanke, po Zaloških hribih. Desno krilo je naletelo na sumljivo smrekico, ki je bila posajena nad dobro zamaskiranim bunkerjem. Po pozivu nad predajo so udarili streli v notranjosti. Po ponovnem pozivu v bunker in obljubi, da bodo preživeli, če se javijo brez orožja, so partizani odgovorili s tremi streli. Vsak nadaljni poziv je bil brezuspešen. Slišali so se le še trije streli, ki so končali življenje treh partizanov.

Koncem junija množični umori pod Gorjanci

Leta 1944:

Dne 29. februarja napad partizanov na postajo v Zdenski vasi v Dobropolju. Po kratki borbi je bil sovražnik prisiljen v beg.

17. maja je bil partizanski napad na Trebnje. Fantje so napad odbili in sledili pobeglemu sovražniku.

12. - 18. junija je bila velika skupna akcija na »osvobojeno« loško ozemlje, Rupnikov bataljon je razbil notranjski partizanski odred pred Grahovem.

Ribniški bataljon je udaril v Loško dolino, Velikolaški pa je razbil zasede nad Blokami.

15. junija je Rupnikov batalon zavzel Slivnico nad Cerknico in ujel partizansko zasedo.

17. junija Velikolaški bataljon napade Gubčevo brigado pri Knežji njivi. Sovražnik je bežal proti Snežniku.

21. - 22. junija sta Stiški in Šentviški bataljon napadla partizanske brigade ob prehodu na Gorenjsko pri stranski vasi. Več partizanov je v boju padlo. Zajet je bil ves vojaški material. Sedem partizanov – prisilnih mobilizirancev se je predalo.

Dne 15. februarja se je partizanski korpus približal Žuženberku z namenom napada. Naše izvidnice so ga opazile in hitro reagirale z napadom. Sovražnik se je v neredu umaknil in »pozabil« komoro na položaju.

Dne 20. februarja, Kočevska četa na čistilnih akcijah v Rogu razbije partizanski štab in zajame 2 dva sovražna oficirja.

Akcija se nadaljuje. Laški bataljon v Suhi krajini je zajel 13 italijanskih in 24 slovenskih partizanov. Zaplenjen je bil težki minometalec, 3 lahke strojnice ter več brzostrelk.

Dne 1. marca velike čistilne akcije Runikovega bataljona, čez Trnovski gozd in Vipavsko dolino. Sovražnik je pri svojem begu požgal dve vasi.

Dne 9. - 13. marca borbe v Suhi Krajini. Polom- Stari log- Smuka-Sela- Vrh- Gradec. Sovražnik je begal iz vasi v vas, dokler končno ni pobegnil proti Rogu.

Dne 14. marca domobranski napad velikolaških in žuženberskih udarnih vodov na partizansko divizijo, ki so jo presenetili in povzročili preplah. Mnogi partizani so se rešili z begom, mnogo pa je bilo zajetih

Dne 6. - 9. aprila. Boji s Belokranjskim odredom. Partizanska divizija belokranjskega odreda napade postojanko Struge. Postojanka naredi izpad in nadmočnega sovražnika prisili k umiku.

Laški bataljon udari od Lopate in v naskoku prežene partizane iz vasi Hinje. Novomeški bataljon udari v Podturnu na sovražnika in zlomi močni odpor.

Rupnikov bataljon, ki je prihitel iz Kočevja, je udaril v umikajočo se glavnino, da je zmeda popolna.

Dne 27. aprila je partizanski glavni štab pobegnil iz Bele Krajine v zaledje Gorskega Kotarja na Hrvaškem.

Od 8. - 14. junija streljanje oficirjev in podoficirjev v Teharjah, Jesenicah in Kranju.

Dne 15. junija začetek masovnega pobijanja domobrancev iz taborišč: Teharje, Šentvid, Škofja Loka.

Dne 21. junija »zadnji juriš« skupine Rupnikovega bataljona (11). S horjunskim vpitjem in kamenjem je skupina jurišala na brzostrelke in mitraljeze gostih komunističnih straž in udarila preko visoke in široke bodeče žice. Vsem enajstim je juriš uspel.

Dne 23. junija terenci zajeli na Mrzli planini kurata Rupnikovega bataljona Toneta Poldo in ga naslednji dan na pol živega zagrebli ob poti.

TEHARSKI OTROCI (Nadaljevanje in konec)

»Dobro, lahko greš. Razmislili bomo o tvoji opredelitvi«, je rekla upravnica kratko. Odložila je pismo in ga dala med spise. Zame je to pomenilo, da je pogovor končan. Iz pisarne sem odšel zbegan in presenečen.

V meni je besnel vihar mešanih občutkov zaradi nasprotujočih si spoznanj. Starši so živi, pa vendar mrtvi. Živi so tisti, ki so mi podarili življenje, me rodili, mrtvi pa tisti (posredno priznanje upravnice doma), ki sem jim podaril svojo ljubezen in ki so me vzgojili. Nisem vedel, ali naj žalujem ali se veselim.

Odločil sem se za Zagreb, čeprav nisem vedel, ali je to prav ali ne.

Nisem imel nobenega zagotovila, da bo partizanska uprava upoštevala mojo odločitev. Lahko se zgodi, da s prvim letalom odletim v Rusijo. Kaj pa potem?

Misel, ki me je mučila cele dneve, je vplivala na uspeh v šoli. Polnoma sem izgubil voljo do učenja. Od dobrega dijaka sem zdrsnil na povprečnega ter bolj ali manj živel od preteklega uspeha.

Učitelji so se čudili hitremu popuščanju in so verjetno menili, da gre za čustveno povezavo s povojnimi dogodki in s tragično izgubo staršev, kar vse je res vplivalo na moje počutje,

Minevali so dnevi in nič se ni zgodilo. Niti ni bilo letala, niti mi ni Gigica omenila ničesar, tako da sem živel v dvomih in nenehnem pričakovanju.

Šolsko leto se je bližalo h koncu. Bil je mesec junij in pričeli so se končni izpiti, ki sem jih vendar srečno opravil. Čeprav sem pokvaril skoraj vse ocene, se zaradi tega nisem razburjal. Še manj me je razveseljevala misel na skorajšnje počitnice. Že drugič se me je lotila popolna otopelost. Nič me ni razveselilo, nič me ni privlačilo in nič razžalostilo. Izgubil sem vse občutke.

V takšnem stanju sem dočakal rezultat odločitve domske uprave. Nekega dne, sredi meseca junija, je med poukom vstopil v razred šolski sluga in me po učiteljevem dovoljenju poklical na hodnik.

»Prišel je obisk!«

Takoj sem vedel, kdo je, ne da bi mi kdo povedal. Nagonsko sem čutil. Šel sem na hodnik in skušal biti miren. Sluga me je odpeljal do človeka, ki je čakal na koncu hodnika.

Prišel sem bliže. Prepoznal sem ga po slikah in zbledelem spominu. Vseeno nisem bil prepričan. Vprašal sem po slovensko:

»Očka?«

»Ja« je kratko odgovoril in mi ponudil roko v pozdrav.

Segel sem mu v roko, ki je drhtela. Gledal sem ga v obraz in brez vznemirjenja dostojno pozdravil:

»Dober dan!«

Gledala sva drug drugega in nisva vedela, kako naj se vedeva in kaj naj si rečeva. Ali naj objamem človeka, ki mi je resnično tujec? Ali me bo sprejel? Kakšni so njegovi občutki? Veliko je bilo vprašanj, zato je ostalo samo pri stisku roke.

Dogovorila sva se, da se po pouku dobiva v bližnji gostilni. V razred sem se vrnil polnoma umirjen.

Med odmorom so me sošolci zasuli z vprašanji, kdo me je obiskal?

»Oče«, sem jim odgovoril kratko. A ko sem videl njihove presenečene obraze, sem dodal: »Ne tisti pravi s Teharij ampak oni drugi.«

To je domske gojence še bolj osupnilo. Od kod imam sedaj kar dva očeta?

Ali je kaj takega sploh mogoče? Nisem jim hotel pojasnjevati, a sem jim obljubil, da bom to storil, ko se vrnem v dom.

Po pouku sva se srečala z očetom v gostilni. Skupaj sva kosila. Izvedel sem, kako je po naključju preko tretje osebe ugotovil, da morda še živim in da sem morda v enem izmed celjskih domov. Pisal je na več naslovov, dokler mu ni naša uprava Gigica poslala pritrdilni odgovor. Torej so se v domu vendarle odločili, da me izpustijo iz svojih pesti in partizanske prevzgoje.

Oče je prišel v Celje nenapovedan, naravnost v naš dom, kjer so mu povedali, da sem v šoli. Dovolili so mu, da me odpelje v Zagreb, vendar šele po končanem pouku in potem, ko bo z uradnimi dokumenti dokazal svoje hrvatsko poreklo. Poslovila sva se, tako kot to storijo poslovneži po delovnem dogovoru, togo, hladno in ljubeznivo, toda ne preveč veselo.

»Na skorajšnje snidenje!«, se je poslovil oče.

Kocka je padla. Vse ostalo je bila le še formalnost, Da bi preprečil vsakršno morebitno presenečenje, saj bi me še vedno lahko poslali v Rusijo, sem uporabil majhen trik. V Domu sem razglasil, da me bo oče odpeljal šele, ko bo konec šolskega leta. V to je bila prepričana tudi uprava Gigica. Z očetom pa sva se dogovorila, da pride pome še pred koncem pouka. Tako je tudi bilo.

Kot prvič, je oče tudi sedaj prišel nenapovedan. Teden pred koncem leta se je pojavil v domu, na veliko presenečenje stanovalcev.

V šoli so mi na hitro napisali spričevalo, kar ni bil problem, ker so me ocenili iz vseh predmetov. Problem je bila moja identiteta. V šolskem imeniku sem bil vpisan s slovenskim priimkom očeta, ki me je posvojil. Na to ime se je glasilo tudi spričevalo. Sedaj pa sem dobil nenadoma nov priimek. Ni jim preostalo drugega, kot da mi napišejo novo spričevalo.

Tudi v domu se jim je mudilo. Slekli so mojo ponošeno obleko in me od glave do peta oblekli na novo. Vse je bilo tovarniško novo. spodnje perilo, srajce, hlače, majica, visoki čevlji, ki so bili podobni vojaškim in dve številki preveliki in ki so me čez nekaj ur ožulili. Najbrž je bila vsa ta obleka pripravljena za naše potovanje v Rusijo. Po naključju sem prvi dobil to opremo. Dobil sem še rezervno srajco, perilo in nogavice. Vendar me je največje presenečenje šele čakalo.

Ena od hišnic je prinesla iz skladišča, ki je bilo vedno pod ključem, moj modri mornarski plašček, pilotsko kapo in obleko v kateri sem odpotoval iz Ljubljane ki so mi jo vzeli, ko smo prispeli v dom nad Savinjo.

Bil sem ves iz sebe. Prepričan sem bil, da so partizanke že zdavnaj odkrile dragoceno skrivnost, ki jo je skrival plašček, si prisvojile zlatnino in ostalo uničile. Nisem pričakoval, da bi zaklad ostal v plaščku, zato sem zadržano sprejel ponujeno blago. Neopazno sem potipal mesto na rami kjer sta bila všita prstana. Občutil sem nekaj trdega. Prstana sta bila še vedno tam, kamor sta ju všili moja mama in žena nekega domobranskega častnika.

Spomini so se vrnili. Nežno sem objel plašček. Pogled se mi je izgubil preko Gigicine rame skozi okno. Morda sem v tem trenutku izgledal izgubljen.

Gigica me je vprašala:

»No, kaj je s teboj? Ali ni to tvoja obleka?«

»Je je, to je moje, moje«, sem zajecjal tiho in odsotno, tako da me je tudi moj oče začudeno pogledal.

Ostale formalnosti so opravili hitro in brez velikih besed. Oče je podpisal priznanico za izdano blago, med katero so všteli tudi mene. S tem dejanjem nisem bil več gojenec doma in zanje nisem več obstajal niti pravno niti fizično.

Obema so namignili, da je bolje da čim prej pozabimo na ta dom, v Celju v Sloveniji in na vse, kar se je tukaj zgodilo v zadnjem letu.

Ob slovesu mi je Gigica ponudila roko. Verjamem, da je bila iskrena, ko je rekla, da me je imela zelo rada in da bi me rada obdržala ob sebi. Po drugi strani pa je bila vesela mojega srečnega konca in mi želi veliko sreče v življenju.

Kar zadeva srečo, nisem menil tako kot ona. Na zunaj srečen konec mi je podaril malo radosti. Iztrgali so me sicer iz komunističnih krempljev, toda ostal sem pod njihovo kontrolo v njihovi državi.

V neurju, v katerem se je rojevala ta država sta izgubili življenje dve ljubljeni bitji, ki sta bili moje edino neprecenljivo bogastvo na tem svetu. Brez njih sem se počutil kot okleščeno drevo h kateremu so pricepili vejico v upanju, da bo zraslo novo drevo.

Poslovil sem se od prijateljev v domu. Moj odhod so sprejeli zelo različno. Eni so mi zavidali nepričakovano srečo in čudež, ki mi je podaril starše. Drugi so se veselili z menoj, saj so bili prepričani, da sem tudi jaz vesel. Mislim, da je bil najbolj iskren Rudi, moj nesojeni prijatelj, ki je jokal kot otrok, ko sem mu dal roko in rekel: »Zbogom!«

Objel me je okoli vratu, jokajoč na ves glas in prosil: »Ne idi, ne idi!. Ne pusti me samega!« Smilil se mi je. V trenutku slovesa je bil on edini razlog, zaradi katerega mi je bilo žal, ker odhajam.

Mnogim sem moral obljubiti, da jim bom pisal, ko pridem v Zagreb. Mnogi so želeli oditi v Zagreb in tam nadaljevati šolanje ter se izučiti poklica. Začudo so bili ob meni tudi partizančki, saj nisem bil več njihov državni sovražnik, niti »tujec« Slovenec, ampak njihov rojak po narodnosti in govoru.

Dejstvo, da so pozabili na Rusijo, na vojaško šolo in da so si želeli čisto navaden poklic, in to v Hrvatski, me je prijetno presenetilo.

Pozabil sem, kje so in kdo so. Zame so bili otroci brez staršev, sirote izgubljene v času in prostoru. Prav tako so se mi smilili kot Teharjani. Prvič sem dojel, da med nami ni razlike in da so vsaj v nečem imeli prav tisti, ki so nas prevzgjajali – bili smo otroci – žrtve revolucije.

Skozi špalir otrok in zdomskega osebja sva odhajala oče in jaz proti izhodu. Z eno roko sem držal njegovo roko, z drugo nosil kartonsko škatljo, v kateri je bilo vse moje bogastvo – mornarski plašček, kapa, srajca, nogavice in nekaj spodnjega perila.

Odhajala sva skozi alejo in velika železna vrata v park nekdanje vile.

Niti enkrat se nisem ozrl, da bi pomahal v pozdrav tistim, ki so me pospremili. Z očetom nisem spregovoril niti besede. Molče sva hodila do železniške postaje, po znanih mestnih ulicah. Še enkrat sem hodil po peronu, ki sem ga spoznal pred enim letom.

Sedla sva v kupe tretjega razreda. Prispela sva v zadnjem trenutku, vlak je takoj odpeljal.

Stal sem ob oknu ter potiskal nos in obraz ob šipo. Kolesa so pela ritmično uspavanko, medtem ko so se pred menoj menjavale slike pokrajine. Celje je ostalo za nami.

Zapustil sem Ljubljano, Vetrinj, Pliberk, Dravograd, grozno teharsko taborišče in dva vzgojna doma. Zapustil sem prizorišče črnih dogodkov, ob bežni misli na Črno vdovo, toda s seboj sem vzel bolečino, ki me je spremljala vse življenje, bolečino, ki bi jo lahko simbolično poimenoval z mnogimi imeni – Pliberk, Teharje, pekel pri Petričku. Ime sicer ni važno, važen pa je njen uničujoči učinek. Uničila je vsa plemenita čustva, upanje v pravico, v poštenost, dobroto ljudi in svobodo.

Ostala je boleča praznina, v kateri je zvenel krik obtožbe in kazal na vse tiste, ki mi niso ukradli samo mojih najdražjih, temveč tudi moje otroštvo, objokano v taborišču Vetrinje, dotolčeno s puškinimi kopiti na našem križevem potu, izstradano v teharskem taborišču smrti, prebičano po Črni vdovi v vzgojnem domu. Na vsaki postojanki te strašne poti so mi iztrgali košček otroštva.

Z enajstimi leti sem odšel v izgnanstvo otrok, z dvanajstimi sem se vrnil v svoje rojstno mesto zrel človek.

Pred očmi bežijo travniki posuti s poljskim cvetjem. Na njih vidim le veliko grobnico, v katero so zmetane žrtve komunističnega nasilja. Vsaka marjetica je simbol mladega ugaslega življenja. Mnogo marjetic je na travniku, toda tudi teharsko taborišče ni bilo majhno, dokler je bilo v njem življenje, ki je čakalo...

»Zbogom, starši! Rad bi vedel, kako ste umirali. Počivajte v božjem miru! Zbogom nesrečna Slovenija!« sem potihom mrmral in opazoval skozi okno drvečega vlaka menjajočese slike pokrajine, ki so bežale.

»Kaj praviš?« me je vprašal oče.

»Poslavljam se od otroštva«, sem zamrmral bolj sam zase. Odmaknil sem se od okna in se vsedel na leseno klopo.

Šipa okna je bila suha, tako kot moje izjokane oči, ki nikoli več niso jokale. Jokala je le duša, toda ta nima solz.

KONEC

ZLATA ALIANZA*

Niti ne vem, kje sva se prvič srečala. Vinko je bil doma v Cekinovem gradu v ljubljanskem Tivoliju. Tudi ne vem, kaj naj bi bilo, kar je naju povežalo v tako močno prijateljstvo. Morda skupne borbe, napor, avanture mladosti ali - pa morda njegova dobra, skrbna mama, ki je imela 10 sinov, za katero sem ji bil jaz enajsti.

Vinko je bil družaben fant; korajžen in odločen – vodnik udarne čete. Eden tistih, ki v nobeno akcijo ni podvomil in mu nikoli ni manjkalo prostovoljcev.

Znal pa je biti tudi vljuden, umirjen in prikupen, zato je marsikatero dekle sanjalo z njim.

Včasih sem ga našel zamišljenega. Tisto pomladno jutro, pred odhodom na Cerčno, pa je bil nemiren:

»Če udarimo čez mejo na Gorenjsko, bom skočil do Tržiča – do Zinke, kaj misliš? Resno me skrbi zanjo.«

Takrat se mi je šele posvetilo, da ima dekle onstran nemške meje.

Pomladni veter je gnal raztrgane oblake izza Slivnice nekam daleč. Kot, da se je vrnil z mislijo, ki je hitela z oblaki, je nadaljeval:

»Vzel bi jo s seboj. Nemci so vruga zmožni – ob porazu bi uničili vse.«

* * *

V gimnaziji v Ljubljani sta se spoznala Zinka in Vinko in rada sta se videvala, komaj dober mesec pred začetkom vojne. Ko je udarilo, je odšla domov v Tržič.

Spremil jo je na postajo, tedaj šele mu je zaupala, da ga ima rada in da ga bo čakala.

Ko je trojni okupator vdrl v Slovenijo in jo razdelil na troje z žično pregrado, je Zinka ostala pod nemško zasedbo. Več kot leto je poteklo v nasilju, strahu, selitvah in izgonih: zapori, talci mrtvi.

Vinko je že izgubil upanje, da se bosta še kdaj srečala.

* Alianza - prstan, zaveza

Pa je prišlo drobno pismo – nepričakovano, kakor šepet na uho. Vinko sam ni vedel kako, prepoznal je pa Zinkino pisavo; prav taka, kot na vizitki za tisto zadnjo Velikonoč.

»Ata je v Dachau, pravi pismo. »Mlajši brat pa je moral na Koroško. Z mamo in sestro smo same. Težko je, upam, da ne bo večno. Čakam te dragi Vinko – Tvoja Zinka.«

Z očmi je objemal drobni listič, ga poljubljal –

»Čakam te, ti moja draga«, je šepetal v skromne vrstice. V teh črkah je videl njeno podobo: dva slapova kodrastih las, med katerimi je bilo komaj prostora za velike modre oči.

Da bi že minila ta prokleta vojna, prvo uro sem v Tržiču, je zagotavljal.

Odgovora ni mogel poslati, ker ni poznal zanesljive zveze. Ženski, ki je prinesla pismo se je posrečilo ubežati iz nemške cone. Tudi upanje ob pohodu na Cerkno mu je izneverilo načrt.

Potem so se spet vrstili dnevi v normalnem ritmu vojaka na fronti; patrolje, zasede, borbe, ranjeni, mrtvi. Čas v nestrpnem pričakovanju nekega konca je hitel počasi.

Začelo se je jasni. Vojna se je zaobrnila. Osvajalne nemške divizije so se ustavile. Ko so se začele umikati na »strateške položaje,« so zadihali milijoni. Čas je vedno jasneje približeval konec, a v upanje se je primešalo nekaj neznanega. Strah pred morebitnim novim razočaranjem, kakor kmet, ko gre po nevihti na polje ali sadovnjak – sovjetski sateliti!

Kje se bodo srečali ali ustavili zavezniki?

Kaj bo pograbil Stalin?

Kje bo meja svobode in nove sužnosti sovjetov.

Internacionalne boljševiske horde, ki so prodirale z juga po umiku Nemcev, so po zasedenih deželah ustoličevale svoje zveste domače komuniste.

Ceste so bile zabasane s begunci, ki so šli svobodo iskat – prek meje – k tujcu.

V tem času je bil Vinko v bolnišnici za resno pljučnico, vendar mu je šlo že na bolje.

Ob evakuaciji bolnikov in ranjencev pred boljše viki, je bil v ranjeniškem transportu preko Gorenjske za Koroško. Polovica ranjencev je bila zajeta na Lescah in pokončana v Toškem breznu, blizu Ljubljane. Lažje ranjeni so se rešili iz vlaka, ki je zaman čakal signal in se v dolgi koloni pomikali proti Brezjam, da dosežejo val beguncev.

Bila je prošnja procesija betežnih na romarski poti, s palicami in berglami, opirajoč se med seboj, omagujoči ob poti, proseč pomoči... Bila je prava Kalvarija.

Na Brezjah so ujeli le še zaščitnico zapuščene postojanke.

»Kam«- ? je bilo vprašanje izčrpanih, onemoglih in zapuščenih.

»V kolono z begunci – smer Tržič!« je odbrzel motorist.

Vinka je streslo, kot bi se zbudil iz težkih sanj

»Kako, Tržič je rekel?«

Potem se je dolga kolona spet ustavila. To pot na stezi v kritju gozda.

Mnogi ranjenci so obležali okoli zapuščene postojanke, kakor razmetani in zavrženi, nerabni predmeti.

* * *

Mislim, da bo tistale hiša, Bog ve, če je doma?« je Vinko bolj sam zase ugibal in kazal na pritlično stavbo, ko smo dospeli do mesta Tržiča.

Kakor izgubljen otrok, ki je med množico uzrl mater, se je Vinko utrgal in stekel. Ko sem došel do hiše in se povspel po ozkih, lesenih stopnicah sem ju zagledal – Vinka in Zinko v objemu. Njeni dolgi lasje so brisali solze radosti obema.

»Vidiš to je Zinka, moje zlato dekle«.

V njunih očeh je bil ogenj čudovite sreče. V radosti mokrih očeh je tonilo hrepenenje dolgih let.

* * *

Za nekatere je bilo Vetrinje poraz in izguba, za druge upanje in pričakovanje, za Vinka in Zinko je bilo žegnanski praznik.

Ko so zavezniki poslali prvi transport za »Palmanovo« in je krožila novica, da vojake spremljajo samo sorodniki, sta se mlada dva poročila, »da bosta lahko skupaj potovala.«

Poroka je bila v mali, starodavni vetrinjski cerkvi pri oltarju »Marija hilf.«

Vse je bilo preprosto, revno in tiho, pa doživeto kot vera in prošnje brezpravnih beguncev na vetrinjskem polju.:

»Marija pomagaj in reši nas ti,
smo dom zapustili na tuje smo šli...«

Svoja poročna prstana sta Vinkov oče in mati podarila otrokoma. Vinkov je bil zelo tesen, da ga je le s težavo potisnil na prst.

»Tega in moje ženke mi nihče nikoli ne vzame,« je Vinko tesno privil mlado ženo ob čestitkah na cerkvenem pragu.

* * *

Tisti sredo, ko je prišla vrsta odhoda za »Palmanovo« tudi našemu polku, smo se z mlado poročencema znašli v istem tovornjaku. Zinko sem videl trudno ob mlademu možu. Glavo je naslanjala na Vinkovo ramo, da so ji njeni kodri počivali na njegovih prsih kot odlikovanje drznemu fantu.

»Nekam slabo ji je,« je bil Vinko glasno zaskrbljen.

»I, po poroki je mladim ženam navadno slabo,« se je pošalil starejši narednik in si pogladil brke, kot po dobri pijači.

»Naša se spomnim, je bila prav taka, pa kar lep čas. Ko pa je zajokalo, je bilo pa vse neprijetno in hudo pozabljeno.«

Zinka se je sramežljivo privila k možu.

»Če Bog da, bova zibala še pred novo pomladjo,« mi je zaupno šepnil Vinko. V njegovih očeh je gorelo novo življenje, spočeto pod Zinkinim srcem.

* * *

Tovornjaki so tulili po črnem asfaltu, kakor da hočejo udušiti dvom poti za Palmanovo.

Kmalu čez Dravo je kolona zavila na levo. Oči tistih, ki smo nestrpno sledili dvomljivi poti, so široko odprte osteklenele: »Jugoslavija - - - !«

Še predno je mogla beseda iz zadavljenega grla, je kolona tovarnjakov po veliki brzini obstala kot vkovana.

»Fantje prodani smo!« je pridušeno izdaval narednik, med priganjanjem Angležev, da izstopimo.

Nasilni vojaki so civiliste ločili od nas in jih uvrščali ob poti proti železniški postaji. Nas pa so nagnali na veliki travnik na levi. Izza njiv poraščenega polja so vstali drugi angleški vojaki ter obkoljevali travnik z naperjenimi brzostrelkami.

Med tem pa so civiliste že poganjali proti postaji Pliberk.

Sonce je sijali nekje za Gospo sveto in maj je cvetel, pa bi moral biti november in deževati bi moralo z viharjem, gromom in strelami, da bi preglušilo grozo razočaranja, ki nam je trgalo obljubljeno Palmanovo.

Po daljšem prerekanju, prerivanju in udarcih so albijonski vojaki tudi nas usmerili, - zaradi civilistov, ki so že odšli - proti postaji. Stopali smo brez besed, sklonjenih glav, za lastnim pogrebom.

Na gori Peci pa je stal Angel smrti in vsakega zaznamoval - - -

* * *

Natrпали so nas v živinske vagone, vojake in civiliste skupaj. V prvi osebni vagon pa so partizani, ki so udarili iz gozda, vljudno vabili častnike in podčastnike.

* * *

Ko je bilo vse natovorjeno, so rdeči funkcionarji naskakovali vagona ter grozeče zahtevali naše ure, prstane, denar, verižice, obenem pa poželjivo zadirali oči v dekleta in mlade žene.

Po kratki zmešnjavi, ob vpitju in krikih, so boljševiki postavili stražo v vsak vagon, zaprli vagone, stražarji pa so bili tudi zunaj in na strehah vagonov.

Po več sunkih naprej in nazaj, je vlak potegnil v divjo vožnjo in bežal kakor z ukradenim zakladom.

Potem so se nadaljevale postaje križevega pota: Dravograd, Maribor, Pragersko, Grobelno in že v jutro, Celje.

V Celju se je odprl pekel - - -!

In potem tista dolga bukovžlanska cesta prodanih, raztepenih sužnjev, do teharskega taborišča.

Na ovinku smo srečali mamo z dvema belo oblečenima deklicama. Spomin je ušel nazaj: procesija svetega Rešnjega Telesa (četrtek, 3. Maja, 1945).

* * *

V taborišču smrti – v Teharjah sva se spet našla. Skoro ga nisem poznal bosega, v raztrganih, umazanih partizanskih hlačah in s krvavo srago na sencah. Ko sem mu šepnil, me je komaj opazil, tako je bil strt.

»Si videl, je Zinka tu?«

»Ne vem, civilisti so na oni strani.«

S kletvijo, psovkami in udarci so nas urejali v dolge vrste pred barakami. Pred vsako vrsto so pognili šatorsko krilo ali deko, kamor smo morali metati denar, ure, prstane, verižice in sploh vse, kar ni bila obleka. Vsak je moral stati z navzven obrnjenimi žepi, predse iztegnjenimi prsti in zavihanim rokavom.

Vinko se je trudil, da bi snel in skril tesni očetov prstan, pa ni šlo. Slinil je prst, poskušal z zobmi pa zaman. Ko je komisar, ki je pregledoval posamezne vojake, prišel do Vinka, z do rame nanizanih ur, je obstal. Vinko mu je pokazal nabrekel, rdeč prst rekoč: »Ne gre, tako mi je tesen.«

»Počakaj, ti ga bom jaz odsekal,« je siknil penasti prostak.

Vinko je vil, slinil in potiskal že okrvavljeni prstan. Solza, ki se mu je utrnila po licu, je bila kaplja v grlu zadavljene bolečine.

Že, ko se je komisar znova pomikal v našo smer, se je Vinku posrečilo sneti krvavi, zlati obroč. Poljubil ga je in stisnil v pest, da bi ga zadnjikrat objel.

* * *

Ko so nas čez nekaj dni nagnali na s kamenjem posuta dvorišča iz tesnih, zadušnih barak poleg civilistov, so se srečali znani pogledi. Vinko je opazil ženo in hotel do okna pa je stražar nameril nanj, da se je strt sesedel. Tudi civilisti v baraki so se odmaknili od okna.

Popoldne so jih gnali ob mreži našega dvorišča proti jedilnici.

»Zakaj niste udarili - ?« je padlo pritajeno skozi pregrado. Bil je očitek, ki smo ga vsi čutili.

Zakaj - - -?»

Hodili so počasi, strti in vase pogreznjeni, kot bi šteli težke korake. Zinka se je opirala na svojo mlajšo sestro. Roka ji je počivala pod srcem.

Vinko ji je skrivno pomahal, pa ga ni opazila med tisoči.

Rad bi povedal stražarju, da je zanosila, morda bi ji dali več pozornosti?

»Ali mu bom pa jaz povedal, ko se bo umirilo to divjanje.«

Drugo jutro se je previdno približal blizu pregrade, ki je ločila nas od civilistov. Vsedel se je blizu okna, da ga je Zinka opazila. Z desnico si je popravil lase, da bi opazila, da so mu ukradli prstan. Negibna je strmela vanj, kot bi si hotela vtisniti njegovo podobo. Potem jo je premagalo, z dlanmi si je zakrila obraz, zajokala in utonila med sojetnicami.

* * *

Ko so naslednji dan klicali posamezne za odvoz, je bil Vinko med prvimi.

»Ja!« Brez slovesa je vstal in stekel na spodnje dvorišče za barako, kjer so jih vezali in metali na tovarnjake.

Vinko je nervozno z roko pokazal proti baraki. Morda je hotel stražarju dopovedati, da ima tam ženo, ki je noseča - - .

Stražar ga je zbil na tla in ga začel zvezati.

* * *

Že ponoči, ko se je umirilo v krvavi areni, se je nek partizan priplazil do mreže in nam šepnil:

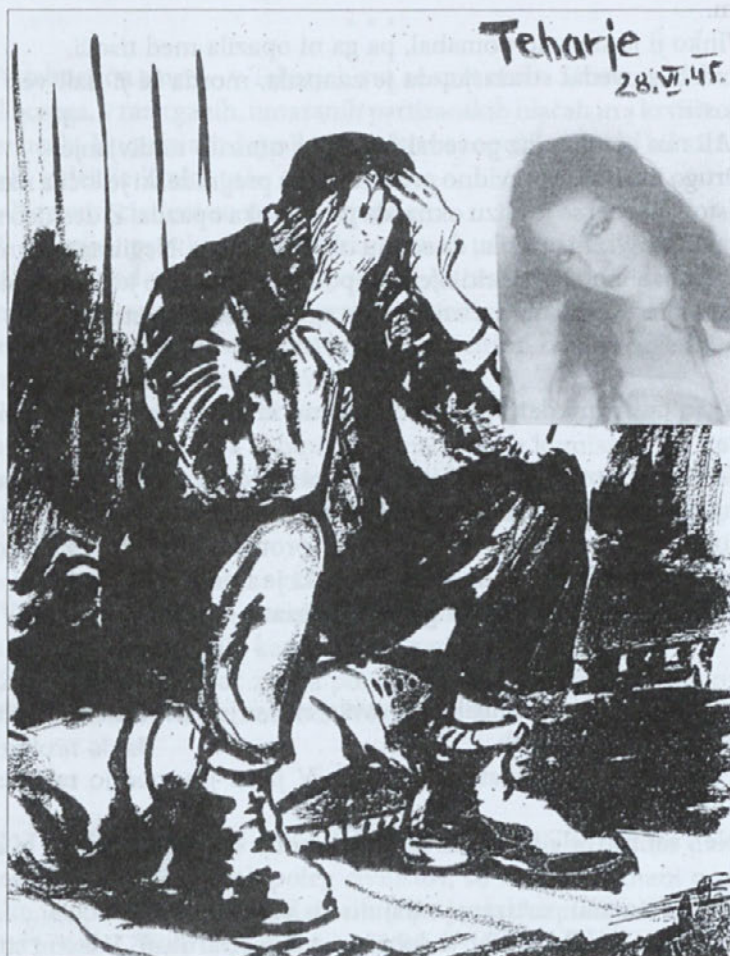
»Fantje molite, pobijate vas vozimo. V jame jih mečejo razbite in nage.«

»Ne , saj ni res!« bi rad zavpil sredi noči. »Poslali so te, da bi nas strli.«

Skrivnostnemu partizanu tedaj nisem verjel.

O, da bi te še kdaj srečal, ti dobri, prevarani partizan. V lastni stiski razočaranja si mislil tudi na nas.

Ko sem se naslednje jutro oziral proti oknom barake, Zinke ni bilo. Mislil sem, da se morda še ni vrnila, kajti dekleta in mlade žene so »zasliševali« ponoči.

Risal Tršar

(Zamolčani grobovi - 155)

Ko se je rušil sramotni zid nasilja tudi v Sloveniji, sem jih šel obiskat. Poromal sem k Toškemu breznu, v Teharje, Rog.

Pred menoj so zaživel bataljoni. Videl sem brata Nikota, prijatelje, tisoče fantov; pa dekleta, matere, žene, ki so jih spremljale v brezna.

Iz nedosežnih globin diha skrivnosten šepet pobitih – neumrlih ki se zliva v slavospev s šelestom zelenih dreves, za novo pesem slovenske svobode.

Nagnil sem se nad skalne votline. Iz teme prepada se mi je zarisal njen angelski obraz. Velike modre oči so se zadrle v me – Zinka!

Rad bi odvalil podsute skale, da bi v prgišču zbral in objel razmetane kosti, ki so bile cvetoča telesa sreče, mladosti, hrepenenja sanj in ljubezni.

»Pusti, nikar! Tu nam je lepo. Tu smo objeti brez rok in poljubov. Tu smo umirali, a umrli nikoli. Tu bomo večno živeli. Studenci naše krvi polnijo brazgotine sovraštva - - -.

Kakor, da bi rastel iz temne globine, v luči čudovite sreče, se mi je približal njen beli obraz.

»Ko bi ti vedel - - -?!«

»Tisto noč, ko so nas natrpali na tovarnjake, med psovskami in zaničevanji, so drveli z nami na dolgi temni cesti mimo spečih vasi, preko široke vode, cerkve na griču in strelov v daljavi. Ko smo zavili s ceste na kolovoz, so stražarji pospešili udarce. V dolini za ovinkom smo obstali, omoteni od dolge, divje vožnje in žejni do smrti.

Luna je mežikala izza vrhov, kot bi hotela biti priča krvavih orgij.«

»S puškinimi kopiti so nas drevili s tovarnjakov. Vojake, ki so bili polomljeni in strti, so metali kot hlode in jih razvezavali. Vpili in s kletvijo so nas priganjali, da smo odlagali nekaj obleke. Stražarji in oni, ki so nas pričakali, so divje in neučakano trgali obleko dekletom in ženam.

Vse se je mešalo v poltemi: prošnje jok, klici, krohotanje, udarci ob strelih in rafalih na odmaknjenem prostoru.«

»Ko bi ti vedel, koliko je bilo zločinov do končnega zločina. Vsi smo se morali sleči do nagega. Ko bi ti vedel - - -.«

Potem so nas gnali v hrib med udarci, kletvijo Boga, Matere božje in nas, ob norčevanju pijanih morilcev, posebno nad nami ženami in dekleti.

Padali smo na nerodni ozki poti, lezli po štirih. Pot je šla skozi pekel.

Na razhojeni, posekani jasi smo obstali. Vsepovsod so bili razmetani čevlji, kosi obleke, vojaške kape, konci vrvi in bodeče žice.

Pripravili so nas za čakajoči špalir partizanov s koli, palicami, opasači in bajoneti, nato pa podili vsakega posebej proti skalam.med grmovjem kjer je zijala tema brezna.

Drvela sem smrti v naročje in v zabavo komunistom med vrstami, ki sta se zapirali. Udarci in grabežljive roke so me ustavljale in poganjale. Pred temnim žrelom brezna me je strah vrgel po tleh. Dvignila sem se na kolena. Telo mi je drhtelo v krvi in smrtni grozi:

»Nikarte! Zaradi spočetega otroka, usmilita se me!«

Nekaj jih je povedilo puškina kopita in palice, udarec zadaj pa me je pahnil v temo praznine. Strela za mano nisem čula.

Ko sem se zavedla ob ostri bolečini polomljenih rok, sem bila stisnjena med težo kosti nagih in mokrih teles in negibnih trupel.

Poizkušala sem se izviti iz oklepa rok, ki so grabile življenje, med klici pomoči, hropečimi vzdih in pretrganimi kosi molitev.

Zavest, da umiram in z menoj spočeti otrok, pod težo mrtvakov in krvavečih, med dušečo, krvavo mokro soparo, mi je stisnilo grlo.

Potem – potem je prešla bolečina v sladek opoj. Polomljene roke so postajale mehke peruti, ki so me nesle nekam daleč, k pramenom srebrne luči.

Moj Vinko mi je prišel naproti, lep in nasmejan, s poročnim prstanom na beli roki - - -

V objemu čudovite svetlobe božajočih melodij, sva pestovala najino dete in valovi svilenih peruti so hiteli z nami v naročje neizmerni sreči.«

Poveljnik policijske postaje skliče podrejene:

»Fantje, dovolj imam tega, da nas mediji zmerjajo, da nič ne delamo.

Od danes naprej bomo delali 25 ur na dan«

»Ampak gospod poveljnik, dan ima 24 ur.«

Poveljnik se razburi:

»Me čisto nič ne briga, boste pa eno uro prej vstali!«

* * *

Možakar v knjigarni:

»Ženi bi rad za rojstni dan kupil knjigo. Ali mi lahko pomagata pri izbiri?«

»Seveda« je prijazna prodajalka. »Ali kaj lahkotnega ali morda kako težje branje?«

»O saj ni važno gospodična« pripomni možakar, »saj sem s kombijem.«

* * *

Nek Slovenec je nekoč prosil Boga, naj mu izpolni vsaj tri želje.

Dobri Bog je malo pomislil, nato pa mu je dejal, da mu izpolni zaželeno pod pogojem, da bo vse zaželeno dobil tudi njegov sosed in to dvojno.

Malo čudno je pogledal ta rojak, rekel pa ni nič.

V prošnji prve želje je dobil lepo hišo, sosed pa dve.

Druga želja mu je pripeljala lep avto, sosedu pa dva.

Za tretjo željo pa je Boga zaprosil:

»Ljubi Bog, ne zameri mi če sem nadležen. Za tretjo prošnjo pa si želim naj mi krava crkne.«

* * *

DAROVALI SO

Za tiskovni sklad:

Dr. Frenk Lukež.....	\$ 40. -
Vera Žnidaršič.....	\$ 20. -
Frenk Urankar	\$ 20. -
Stanly Štepec	\$ 40. -
Ivan Hauptman.....	\$ 30. -
Hinko Zupančič.....	\$ 20. -
Lojze Mohar	\$ 30. -
Alojz Starič.....	\$ 100. -
Jožica Ošaben.....	€ 50. -

Darovi društvu:

Stanly Štepec	\$ 40. -
Dr. Frenk Lukež.....	\$ 40. -
Milan Zajec	\$ 40. -
Karl Zajec	\$ 40. -
Jože Lekan	\$ 40. -

Največja sreča je osrečiti druge.

Prisrčna hvala vsem darovalcem. Bog vam povrni v sreči, uspehu in zdravju!

TABOR je glasilo Združenih slovenskih protikomunistov.

TABOR je last zveze DSPB - TABOR

Mnenje Tabora predstavljajo članki, ki so podpisani od Glavnega odbora.

Tabor izdaja konzorcij.

Urejuje in odgovarja uredniški odbor glasila.

• • •

TABOR is the voice
of the Confederation of the United Slovene Anticommunists.

• • •

TABOR es el órgano
de la Confederación de los Anticomunistas Eslovenos Unidos.

• • •

NAROČNINA (letna):

Za Slovenijo in Evropo 20 €.

Za vse druge države 20 USA dolarjev.

• • •

*Dopise, članke, poročila in nakazila
pošiljajte na naslov konzorcija:*

Mag. Ivan Korošec,

Bratov Učakar 90

1000 Ljubljana

Slovenija.

E-mail: ivankorosec@hotmail.com

• • •

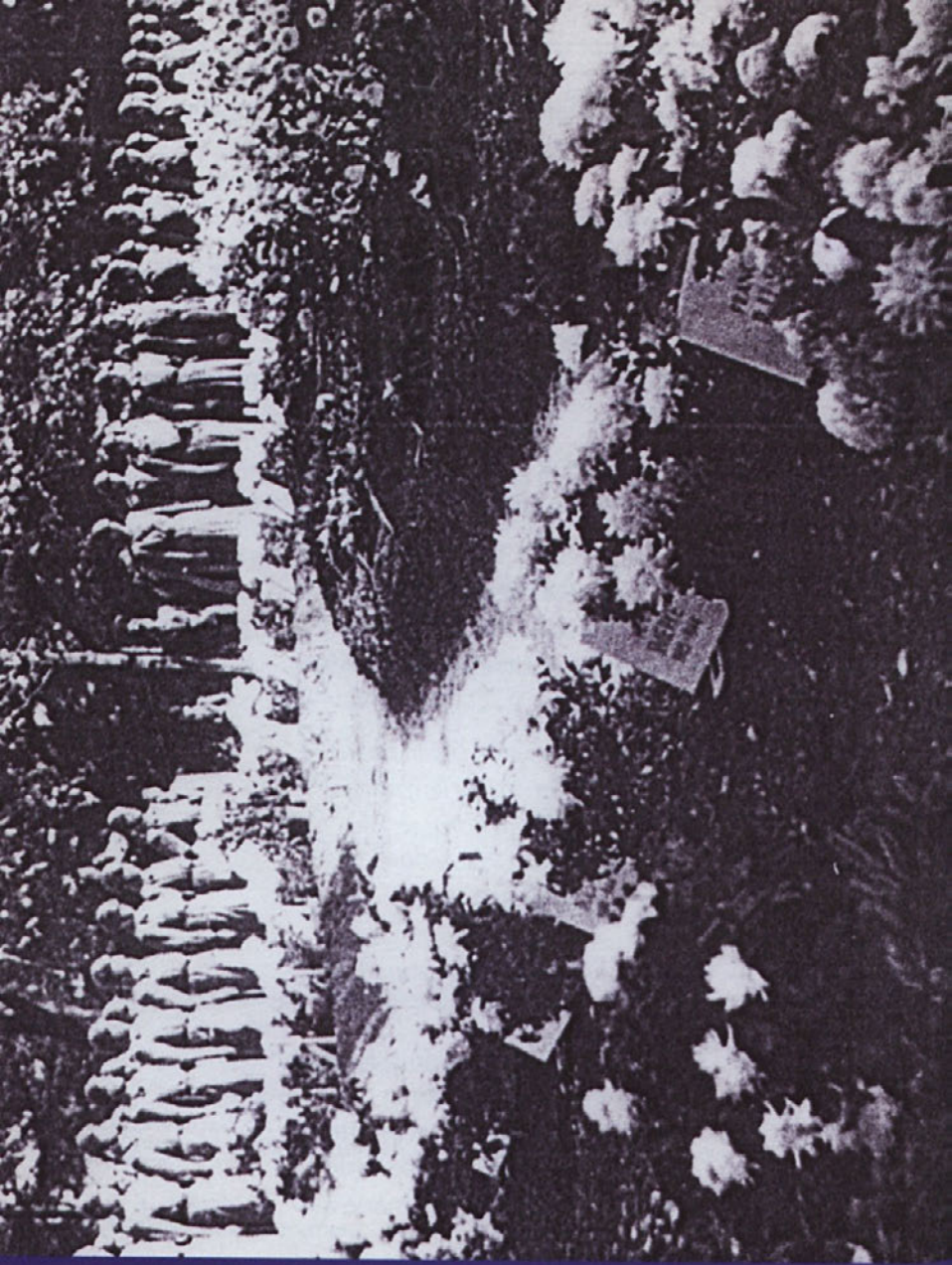
Glasilo Tabor ureja uredniški odbor

Tehnični urednik: Andrej Gale

Tiskovna poročila: dr. Peter Urbanc

Konzorcij: mag. Ivan Korošec

Tiskarna: Rudi Mišmaš, Šmarje Sap

NA LJUBLJANSKEM GRADU: »NAŠ VERNIH DUŠ DAN«